cermat

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5

C5PAD19C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

Jméno a příjmení

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Základní informace k zadání zkoušky

- **Časový limit** pro řešení didaktického testu **je uveden na záznamovém archu**.
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- Za neuvedené řešení úlohy či za nesprávné řešení úlohy jako celku **se neudělují záporné body**.
- **Odpovědi pište do záznamového archu.** Při zápisu použijte modře nebo černě píšící propisovací tužku, která píše **dostatečně silně a nepřerušovaně**. Poznámky si můžete dělat do testového sešitu, nebudou však předmětem hodnocení.
- **Nejednoznačný nebo nečitelný zápis odpovědi bude považován za chybné řešení.**

Pokyny k úlohám s nabídkou odpovědi

- U všech úloh/podúloh je **právě jedna odpověď správná**.
- Odpověď na úlohu/podúlohu zřetelně zakřížkujte v záznamovém archu podle obrázku.

	A	B	C	D
4	☐	☐	☒	☐

- Pokud budete chtít svou odpověď opravit, pečlivě zabarvěte původně zakřížkovaný čtvereček a zakřížkujte nový čtvereček. Jakýkoliv jiný způsob záznamu odpovědí a jejich oprav bude považován za nesprávnou odpověď.

	A	B	C	D
4	☒	☐	■	☐

Pokyny k úlohám bez nabídky odpovědi

- Odpovědi **pište čitelně** do vyznačených bílých polí. Povoleno je psací i tiskací písmo a číslice. Při psaní **rozlišujte velká a malá písmena**.

12

- Pokud budete chtít tuto odpověď opravit, původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď zapište do stejného pole.
- Za chybu se považuje nesprávná (tj. i nadbytečná) nebo chybějící dílčí odpověď. Maximální dosažitelné bodové hodnocení za úlohu se sníží o započítané chyby.

TESTOVÝ SEŠIT NEOTVÍREJTE, POČKEJTE NA POKYN!

Předmětem autorských práv Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání
Veřejně nepřístupná informace podle § 60b odst. 3 a § 80b školského zákona

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 1–4

TEXT 1

(**1**) Běžel pes po městě a potkal člověka.
Člověk je jako pes, jenomže neštěká.

A pes mu povídá: „Pojď se mnou, brachu, k nám,
o Štědrém večeru nemá být nikdo sám!

Toulavý člověče, vezmu tě do smečky,
psí máma usmaží voňavé řízečky,

dáme si horký punč, budeme veselí,
však i psí Ježíšek ti něco nadělí!“

(**2**) Tulák šel s hafanem a za čtvrt hodiny
usedl ke stolu v kruhu psí rodiny,

jedlička svítila a došlo na dárky,
našli mu zánovní papuče z almárky

a byli veselí, zpívali koledy,
s cukrovím na míse obešli sousedy

a tulák skotačil s malými štěňátky –
byly to Vánoce skoro jak z pohádky.

Člověk je jako pes, to nikdo nezmění,
až na to, že nemá ocásek k vrtění.

(*Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.*)

TEXT 2

Neslabičné předložky mívají někdy slabičnou podobu, např. ve spojení V LESE píšeme neslabičnou předložku V, ale ve spojení VE VĚTRU píšeme její slabičnou podobu VE.

(*V. Styblík, Český jazyk pro 7. ročník ZŠ, upraveno*)

1 bod

1 Které z následujících tvrzení odpovídá TEXTU 1?

A) Osamělý člověk a nejméně čtyři psi společně usedli na Štědrý večer ke stolu, který měl tvar kruhu.

B) Pes, který v textu promlouvá, na Štědrý večer cíleně hledal po celém městě jednoho osamělého člověka.

C) Psí rodina, s níž tulák slavil Štědrý večer, dodržela alespoň dva vánoční zvyky, které se na českém území udržují dodnes.

D) Pes promlouvající v textu si stanovil závaznou podmínku, a to že pokud chce tulák strávit Štědrý večer se psí smečkou, musí se stát jejím stálým členem.

1 bod

2 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se vyskytuje slabičná podoba neslabičné předložky?

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

A) běžel pes po městě
B) pojď se mnou, brachu
C) člověče, vezmu tě do smečky
D) našli mu zánovní papuče z almárky

max. 2 body

3 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

		A	N
3.1	Text je próza.	☐	☐
3.2	Jde o ukázku neuměleckého textu.	☐	☐
3.3	V první části textu se každý podtržený verš rýmuje s veršem bezprostředně následujícím.	☐	☐
3.4	V druhé části textu se vyskytuje slovo zdrobnělé označující část těla některých živočichů.	☐	☐

max. 2 body

4

4.1 Napište spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného <u>třískabičné</u>, je příbuzné se slovem NADĚLIT a skloňuje se podle vzoru ŽENA.

4.2 Napište spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného <u>dvouslabičné</u>, je příbuzné se slovem CUKROVÍ a skloňuje se podle vzoru MUŽ.

(Slova *nadělit* a *cukroví* pocházejí z TEXTU 1, správná odpověď se v TEXTU 1 nevyskytuje.)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 5

Často říkal, že chce nedorozum*ní mezi zam*stnanci řešit klidně, a to jsem mu také teď připom*l.

(*CZVV*)

1 bod

5 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit *ě*/*ně* tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou *ě*/*ně* uvedena v odpovídajícím pořadí?

A) ě – ě – ně
B) ě – ně – ě
C) ně – ě – ně
D) ně – ně – ě

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 6–11

Vynález dánského truhláře znají díky souhře zvláštních náhod lidé po celém světě. S jeho barevnými stavebnicemi si totiž hrají miliony dětí.

Ole Kirk Christiansen se vyučil truhlařině u svého bratra, poté pracoval jako truhlář několik let v Německu. Po návratu do Dánska si Christiansen otevřel truhlářství, které se **zprvu** zabývalo především výrobou praktického nábytku z kvalitního dřeva. V roce 1924 ale celá jeho dílna shořela. Požár zavinily dvě jeho děti, které si v ní hrály s hoblinami. Než Ole Kirk obnovil provoz truhlářství, poptávka po běžných dřevěných produktech klesla. Aby zachránil obchod, nabídku svých stávajících výrobků rozšířil o dřevěné hračky. Firma **tehdy** dostala název LEGO, což je zkratka vzniklá spojením dvou dánských slov „leg godt" (tj. „hraj si dobře"). **Zanedlouho** už firma vyráběla desítky druhů hraček.

V roce 1947 Ole Kirk Christiansen zakoupil velmi drahý vstřikovací lis na plasty a pustil se do výroby plastových hraček. O dva roky později si mohli zákazníci poprvé koupit spojovatelné kostky LEGO. Ole Kirk a jeho syn Godtfred stavebnici dál vyvíjeli. Roku 1954 přišli na to, jak do staveb z kostek LEGO lépe zabudovat dílky ve tvaru oken a dveří, časem také rozšířili výrobu kostek – k původním čtvercovým a obdélníkovým dílkům plastové stavebnice přibyly další tvary (kulaté či rohové). Postupně vznikl jakýsi nekonečný hračkový systém, s jehož pomocí se vytvářelo velké množství modelů.

O patent na spojovací systém kostek zažádala firma LEGO v lednu 1958. Na jaře téhož roku bohužel Ole Kirk Christiansen zemřel a vedení firmy se ujal jeho syn Godtfred. Od svého vzniku se stavebnice LEGO **stále** těší nesmírné oblibě. Ročně se vyrobí neuvěřitelných dvacet miliard kostek.

(*S. Herman, Building a History: The LEGO Group; www.stoplusjednicka.cz, upraveno*)

1 bod

6 Tvrzení: Pokud první slovo z dvojice nahradíme v příslušné větě výchozího textu druhým slovem z dvojice, význam věty zůstane zachován.

Pro kterou z následujících dvojic slov toto tvrzení neplatí?

(První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

A) zprvu – zpočátku
B) tehdy – kdysi
C) zanedlouho – zakrátko
D) stále – pořád

max. 2 body

7 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	**N**
7.1	Ole Kirk Christiansen se truhlářské řemeslo naučil od bratra, který si jako truhlář vydělával v Německu.	☐	☐
7.2	Firma LEGO začala vyrábět kulaté dílky plastové stavebnice později než čtvercové.	☐	☐
7.3	Jedenáct let poté, co bylo možné koupit si první spojovatelné kostky LEGO, Ole Kirk Christiansen zemřel.	☐	☐
7.4	Od doby, kdy firma LEGO zažádala o patent na spojovací systém kostek, do současnosti vyprodukovala tato firma celkem dvacet miliard kostek.	☐	☐

max. 3 body

8 Určete pád a vzor podstatných jmen, která jsou ve výchozím textu podtržena.

Pád zapište číslicí, vzor zapište celým slovem. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakékoli číslice či jakéhokoli slova, které nevyhovují zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

1 bod

9 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu je podmět nevyjádřený?

A) postupně vznikl jakýsi nekonečný hračkový systém
B) s jehož pomocí se vytvářelo velké množství modelů
C) s jeho barevnými stavebnicemi si totiž hrají miliony dětí
D) nabídku svých stávajících výrobků rozšířil o dřevěné hračky

1 bod

10 Ve které z následujících možností je významový vztah mezi prvním a druhým slovem nejpodobnější vztahu mezi slovy BÁSNÍK – UMĚLEC?

(Všechna posuzovaná slova pocházejí z výchozího textu. Slova ve správném řešení musí být uvedena v pořadí odpovídajícím dvojici BÁSNÍK – UMĚLEC.)

A) dílna – výrobek
B) dřevo – hoblina
C) stavebnice – hračka
D) nábytek – truhlářství

1 bod

11 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se <u>nevyskytuje</u> žádné přídavné jméno měkké?

A) zakoupil velmi drahý vstřikovací lis na plasty
B) díky souhře zvláštních náhod lidé po celém světě
C) což je zkratka vzniklá spojením dvou dánských slov
D) především výrobou praktického nábytku z kvalitního dřeva

---

max. 2 body

12 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

		A	N
12.1	Na listech zelí jsme objevili motýlí larvy, proto jsme velmi rychle zakoupili účinné ochranné prostředky.	☐	☐
12.2	Při prořezávání ovocných stromů, které probíhalo během jarních výkendů, jsme dřeviny zbavili přebytečných větví.	☐	☐
12.3	Nezbytnou součástí mnoha pokrmů je kořenová zelenina, proto máme za domem malou zahrádku s petrželí a mrkví.	☐	☐
12.4	Nejdříve jsme se vyzbrojili motyčkou a pevnými nervy, potom jsme společně zaútočili na bylinkový záhon zarostlý plevelem.	☐	☐

max. 3 body

13 Přiřaďte k jednotlivým souvětím (13.1–13.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

13.1 Pavel čumí na televizi, chlastá přeslazené limonády a přejídá se sladkostmi. ____

13.2 Dítě spinkalo a krásně se usmívalo, ačkoli se z plenek šířil pronikavý zápach. ____

13.3 Učitel nevrle podotkl, že všichni chlapci už zpívají pěkně, jenom Petr skřehotá. ____

A) Citově zabarvená jsou všechna slovesa v souvětí.

B) Citově zabarvené je pouze první sloveso v souvětí.

C) Citově zabarvené je pouze třetí sloveso v souvětí.

D) Citově zabarvené je první a druhé sloveso v souvětí, třetí sloveso v souvětí citově zabarvené není.

E) Citově zabarvené je první a třetí sloveso v souvětí, druhé sloveso v souvětí citově zabarvené není.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 14

TEXT 1

Za devatero kopci a devatero potoky leží jedna vesnice. Uprostřed ní se nachází starý kostel, který obklopují krásné roubené chalupy. Jediná polorozpadlá chatrč stojí osamoceně. Za jejím dřevěným plotem se rozprostírá hustý les. Místní lidé si vyprávějí, že odvážlivci, kteří se do lesa vydali, se domů už nikdy nevrátili. Pod smrky u lesní studánky prý totiž žije stařena, která vládne kouzelnou mocí. Čarodějnice údajně zakleje každého, kdo ji ruší v jejím rozjímání.

V té vesničce bydlela jedna vdova a ta měla dvě malé dcery. Obě sestry zahořely touhou najít stařeninu chýši, a tak se potají vydaly do lesa. Nikdo už je nikdy neviděl. Jen z houští u lesa občas vykouknou dvě hlavy. Hlavy laní se smutnýma očima.

(*CZVV*)

TEXT 2

Názvy osob, zvířat, věcí a míst jsou **podstatná jména konkrétní** (*učitel, žába, talíř, koleno, náměstí*). **Podstatná jména abstraktní** pojmenovávají např. vlastnosti, pocity, děje, stavy a vztahy (*trpělivost, láska, smutek, mytí, zdraví, čin*).

(*V. Styblík a kol., Český jazyk pro 6. ročník základní školy, upraveno*)

max. 3 body

14 Vypište z TEXTU 1 tři podstatná jména abstraktní.

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

3 body

15 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) za sebou tak, aby na sebe navazovaly.

A) Ten byl totiž už sedm let na návštěvě u cornwallského kyklopa. Zahrada to byla vskutku překrásná. Pokrýval ji heboučký zelený trávník.

B) Aby jim jednou provždy zabránil ve vstupu do zahrady, postavil kolem dokola vysokou zeď. Nebohé děti si teď neměly kde hrát.

C) Když našel v zahradě hrající si děti, obořil se na ně: „Co tu děláte? V mé zahradě si smím hrát jenom já." Děti se lekly a utekly.

D) Z něj vyrůstaly čarokrásné květiny. Bylo tam také dvanáct broskvoní, které nesly sladké ovoce.

E) Každé odpoledne si děti hrály v jedné zahradě. Nevěděly, že patří obrovi.

F) V jejich korunách sedávali ptáci a zpívali tak krásně, že si děti přestávaly hrát a jen poslouchaly. Jednoho dne se však obr vrátil.

(*O. Wilde, Sobecký obr, upraveno*)

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

S rodiči jsme se vypravili na dvoudenní přehlídku lidové hudby, která se každoročně konná v jedné vísce poblíž hranic se Slovenskem.

Uprostřed návsi bylo poměrně velké pódium, na kterém se během obou dnů vystřídalo mnoho tanečníků a zpěváků. Nejdříve se předvedly dětské taneční soubory, pak nás potěšily svými tanci a písněmi také dospělí. Divákům se velmi líbily vyšívané kroje účinkujících. Ještě za tmy zněly vsí něžné hlasy houslí.

Kromě těchto vystoupení byl připraven i doprovodný program. Vyslechli jsme výklad o velikonočních obyčejích, viděli jsme ukázky starobylých řemesel. Nejvíce nás zaujala výroba slamněných ozdobiček. U stánků se mlsným jazýčkům nabízely výtečné pokrmy, třeba knedlíky plněné povidli. Oblíbená slavnost měla opět úspěch.

(*CZVV*)

max. 4 body

16 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je <u>pravopisně správně</u>.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu. Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou. Slova *pódium* a *velikonoční* jsou zapsána pravopisně správně.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 17–21

Vyprávění strýčka Řehoře o tom, jak ho zachraňoval bernardýn

V jednom alpském průsmyku kdysi postavil mnich Bernard útulek pro pocestné. Po jeho smrti tam mniši zřídili záchranářskou stanici. První na světě! Vycvičili bernardýny, aby zachraňovali zbloudilé. Bernardýni totiž umí bezpečně vést člověka i ve vysokém sněhu. Psi nosili na krku soudek s nápojem a na hřbetě deky. Když zbloudilému ještě zbývaly síly, přikryl se dekou a pes běžel pro pomoc. Když už ale člověk dost sil neměl, bernardýn ho nejprve musel zahřát svým tělem.

V tom průsmyku bývají časté vánice. V jedné vánici jsem tenkrát zabloudil i já. Rychle se stmívalo. Náhle jsem zahlédl pohyb. Něco strakatého ke mně přiběhlo a olízlo mě to.

„Že ty jsi bernardýn záchranář!" radoval jsem se. Pes si na mě lehl. Byl těžký, téměř mě rozmačkal. „Okamžitě ze mě slez, valachu, a dej mi napít," hekal jsem.

Odepnul jsem mu soudek s nápojem a vyndal špunt. Bernardýn mě však odstrčil a začal z NĚJ pít sám. V tu ránu ho celý vypil. V klášteře to ale asi někdo popletl. Do soudku se omylem dostal nějaký čisticí prostředek. Zřejmě HO chtěli pořádně umýt. Psovi začalo být špatně od žaludku, který se MU asi nadměrně odmastil.

Začaly se dít divné věci. Pes nepřetržitě pěnil z tlamy i očí. Když **se snažil** štěkat, vyletělo z NĚHO jen mračno duhových bublin. Úplně přestal vidět i slyšet. I nohy mu přestaly **sloužit**. Co chvíli hrozilo, že **se zřítí** do propasti. Naštěstí jsem ho vždy včas **zachytil**. Nakonec jsem si psa hodil přes rameno a donesl ho ke klášteru.

(*F. Nepil, Pět báječných strýčků, upraveno*)

max. 2 body

17 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
17.1	V první záchranářské stanici na světě, která byla vybudována z bývalého útulku pro pocestné, vycvičil bernardýny na záchranáře mnich Bernard.	☐	☐
17.2	Každého člověka uvízlého ve sněhu bernardýn nejprve zahřál svým tělem a poté vyrazil pro pomoc do kláštera.	☐	☐
17.3	Bernardýnovi, který přišel zachránit Řehoře, se udělalo nevolno z čisticího prostředku, který omylem vypil v klášteře.	☐	☐
17.4	Po vypití obsahu soudku bernardýnovi přestaly fungovat alespoň dva jeho smysly.	☐	☐

1 bod

18 Které z následujících tvrzení o zájmenech zapsaných ve výchozím textu velkými písmeny je pravdivé?

A) Zájmeno *něj* zastupuje podstatné jméno *špunt*.
B) Zájmeno *ho* zastupuje podstatné jméno *prostředek*.
C) Zájmeno *mu* zastupuje podstatné jméno *žaludek*.
D) Zájmeno *něho* zastupuje podstatné jméno *pes*.

1 bod

19 Ve kterém z následujících slov končí předponová část souhláskou?

A) popletl
B) odepnul
C) zabloudil
D) rozmačkal

1 bod

20 Které z následujících tvrzení o slovesech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

A) Sloveso *snažit se* je v textu užito ve významu *vyvíjet snahu, usilovně se pokoušet*.

B) Sloveso *sloužit* je v textu užito ve významu *obsluhovat, posluhovat*.

C) Sloveso *zřítit se* je v textu užito ve významu *zbořit se, rozsypat se*.

D) Sloveso *zachytit* je v textu užito ve významu *pořídit záznam, věrně zobrazit*.

max. 2 body

21 Rozhodněte o každém z následujících úseků výchozího textu, zda se v něm vyskytuje příslovce (A), nebo ne (N).

		A	**N**
21.1	náhle jsem zahlédl pohyb	☐	☐
21.2	umí bezpečně vést člověka	☐	☐
21.3	v tom průsmyku bývají časté vánice	☐	☐
21.4	v jedné vánici jsem tenkrát zabloudil	☐	☐

---

max. 2 body

22 Vypište z následujících vět základní skladební dvojice.

22.1 Většina lidí se jakýmkoli hovorům o této zásadní otázce zcela vyhýbá.

22.2 Uprostřed pracovního stolu ležely na jedné velké hromadě linkované sešity a neořezané tužky.

---

1 bod

23 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

A) Na farmářském trhu se rozdávaly letáky s reklamami na kozí sýry.

B) Na půdě otec objevil zápisník s autogrami mnoha slavných osobností.

C) Mezi vyhledávané památky patří kamenný most s bronzovými sochami.

D) Mezi místními obyvateli kolovaly tajné spisy s překvapivými informacemi.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 24–27

Chystáš se rybařit na území České republiky? To podle zákona mohou i děti. Pokud je jeden z tvých rodičů rybář, může tě nechat rybařit v rámci své povolenky k rybolovu. Druhou možností je přihlásit se do rybářského kroužku.

Rybářské kroužky zahajují činnost v **září**. Nejdřív tě čeká teorie, např. rozpoznávání základních druhů ryb či obsah rybářského řádu. Teoretické znalosti z témat probíraných na kroužku prověří zkouška mladého rybáře. V únoru začínají praktická **cvičení**.

Po absolvování kroužku ti bude na základě žádosti, kterou obvykle podává vedoucí kroužku, vystaven rybářský lístek. Můžeš se také stát členem Českého rybářského svazu. Za lístek, povolenku a poplatky za členství ve svazu zaplatí dítě mladší 15 let celkem 600 Kč ročně. Povolenky se prodávají i nečlenům, ale za vyšší cenu. Až si vše vyřídíš, co nejrychleji se vyprav na ryby. Musíš ale dodržovat stejná pravidla jako dospělí rybáři.

(*www.rybarsky-listek.info; hobby.idnes.cz, upraveno*)

1 bod

24 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

A) Mezi teoretické znalosti, které se ověřují při zkoušce mladého rybáře, patří rozpoznávání základních druhů ryb.

B) Pokud chce dítě mladší 15 let rybařit na území České republiky, musí se podle zákona přihlásit do rybářského kroužku.

C) Jestliže je dítě mladší 15 let členem Českého rybářského svazu, povolenka k rybolovu ho bude stát celkem 600 Kč ročně.

D) O první rybářský lístek pro děti, které úspěšně absolvují rybářský kroužek, je povinen zažádat vedoucí rybářského kroužku.

1 bod

25 Které z následujících slov je slovo jednoznačné?

A) cena

B) lístek

C) členství

D) kroužek

1 bod

26 Který z následujících úseků výchozího textu obsahuje sloveso užité v rozkazovacím způsobu?

A) až si vše vyřídíš

B) chystáš se rybařit

C) můžeš se také stát

D) nejrychleji se vyprav

max. 2 body

27

27.1 Napište smysluplnou větu o <u>čtyřech</u> slovech, v níž slovo ZÁŘÍ bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

27.2 Napište smysluplnou větu o <u>čtyřech</u> slovech, v níž slovo CVIČENÍ bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

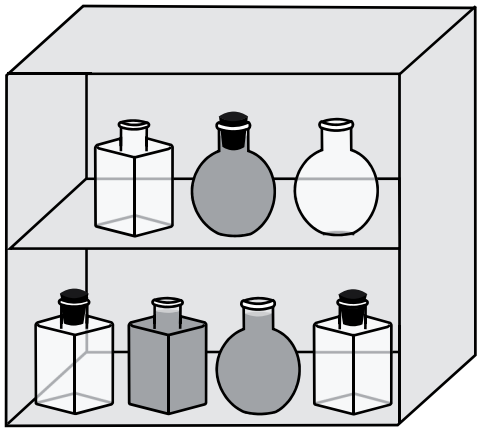
Slova *září* a *cvičení* jsou ve výchozím textu vyznačena tučně. Tvar slov *září* a *cvičení* musí zůstat zachován. Vzniklé věty musí být gramaticky správné a musí obsahovat přísudek.

max. 4 body

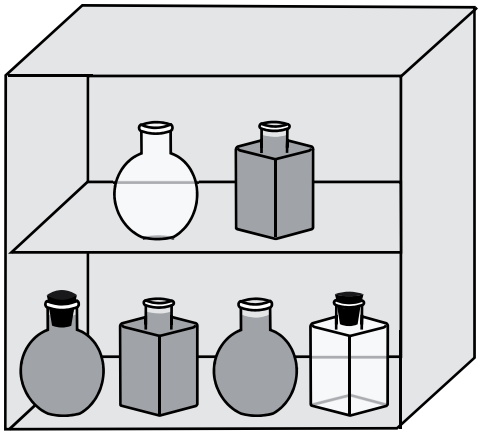
28 Přiřaďte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

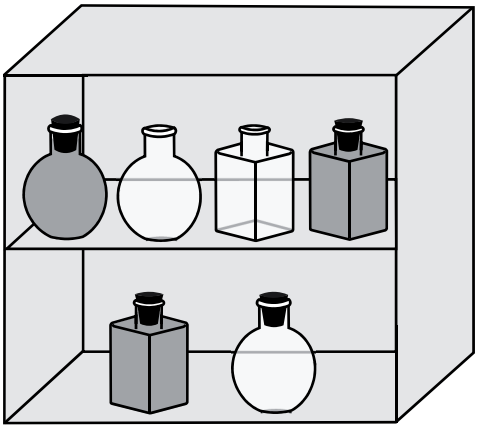
28.1



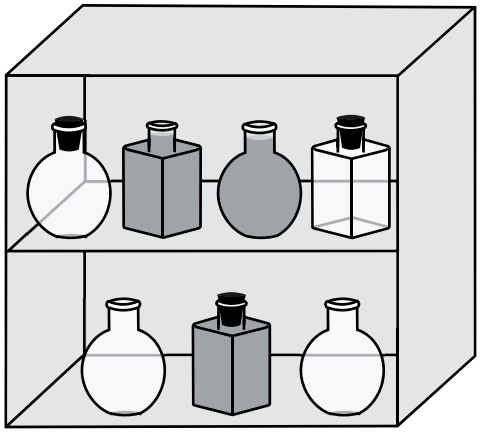
28.2



28.3



28.4



(*CZVV*)

A) V celé skříňce je lichý počet kulatých lahví. Na dolní polici skříňky je maximálně jedna prázdná láhev. Méně než polovina všech lahví ve skříňce je se zátkou.

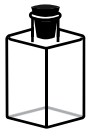
B) Na horní polici skříňky je sudý počet lahví. Přesně polovina všech lahví ve skříňce je hranatá. V celé skříňce je plných lahví stejně jako prázdných.

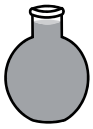
C) V celé skříňce je lichý počet plných lahví. Na dolní polici je maximálně jedna kulatá láhev. Přesně polovina všech lahví ve skříňce je bez zátky.

D) Na dolní polici skříňky je sudý počet lahví. Méně než polovina všech lahví ve skříňce má zátku. V celé skříňce je více hranatých lahví než kulatých.

E) V celé skříňce je sudý počet prázdných lahví. Na horní polici je jedna kulatá láhev se zátkou. Méně než polovina všech lahví ve skříňce je hranatá.

F) Na horní polici skříňky je alespoň jedna láhev se zátkou. Méně než polovina všech lahví ve skříňce je plná. V celé skříňce je kulatých lahví stejně jako hranatých.

Vysvětlivky: prázdná hranatá láhev se zátkou: 

plná kulatá láhev bez zátky: 

ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI.

cermat

JEDNOTNÉ PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKY 2019

KLÍČ SPRÁVNÝCH ŘEŠENÍ

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5 A

KÓD TESTU: C5PAD19C0T01

Počet úloh	Celkem	Uzavřených	Otevřených
	28	**22**	**6**

Úloha	Správné řešení	Body
1	C	**1**
2	B	**1**
3		**max. 2 body**
3.1	NE	4 podúlohy 2 b.
3.2	NE	3 podúlohy 1 b.
3.3	ANO	2 a méně podúloh 0 b.
3.4	ANO	
4		**max. 2 body**
4.1	nadílka	1 b.
4.2	cukrář	1 b.
5	A	**1**
6	B	**1**
7		**max. 2 body**
7.1	NE	4 podúlohy 2 b.
7.2	ANO	3 podúlohy 1 b.
7.3	NE	2 a méně podúloh 0 b.
7.4	NE	
8		**max. 3 body**
	vynález: 4. pád, vzor hrad	1 b.
	oken: 2. pád, vzor město	1 b.
	vedení: 2. pád, vzor stavení	1 b.
	Bod lze získat pouze v případě, že je správně určen pád i vzor.	
9	D	**1**
10	C	**1**
11	C	**1**
12		**max. 2 body**
12.1	ANO	4 podúlohy 2 b.
12.2	NE	3 podúlohy 1 b.
12.3	ANO	2 a méně podúloh 0 b.
12.4	NE	
13		**max. 3 body**
13.1	D	1 b.
13.2	B	1 b.
13.3	C	1 b.
14	mocí, rozjímání, touhou Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu. Příklad hodnocení: mocí, rozjímání, hlavy (1 slovo nenalezeno, 1 slovo neodpovídá zadání = 2 chyby) → 1 bod	**max. 3 body** 0 chyb 3 b. 1 chyba 2 b. 2 chyby 1 b. 3 a více chyb 0 b.

Předmětem autorských práv Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

15		**3**
1. část	E	
2. část	A	
3. část	D	
4. část	F	
5. část	C	
6. část	B	
	Body lze získat pouze v případě, že všechny části textu jsou seřazeny správně. V ostatních případech bylo přiděleno 0 bodů.	
16	koná, potěšili, slaměných, povidly Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu. Příklad hodnocení: koná, potěšili, slaměných, pomněrně (1 slovo nenalezeno, 1 slovo neodpovídá zadání = 2 chyby) → 2 body	**max. 4 body** 0 chyb 4 b. 1 chyba 3 b. 2 chyby 2 b. 3 chyby 1 b. 4 a více chyb 0 b.
17		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
17.1	NE	
17.2	NE	
17.3	NE	
17.4	ANO	
18	D	**1**
19	D	**1**
20	A	**1**
21		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
21.1	ANO	
21.2	ANO	
21.3	NE	
21.4	ANO	
22		**max. 2 body**
22.1	většina – se vyhýbá	1 b.
22.2	sešity a tužky – ležely	1 b.
	Bod lze získat pouze v případě, že je správně určen podmět i přísudek.	
23	B	**1**
24	A	**1**
25	C	**1**
26	D	**1**
27		**max. 2 body**
27.1	např. Tato hvězda září nejjasněji.	1 b.
27.2	např. Cvičení lvi proskakovali obručí.	1 b.
28		**max. 4 body**
28.1	D	1 b.
28.2	A	1 b.
28.3	B	1 b.
28.4	E	1 b.
CELKEM		**50 bodů**

Vzhledem k vysoké variabilitě možných žákovských odpovědí na otevřené úlohy neobsahuje tento klíč všechny akceptovatelné odpovědi.

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5

C5PAD19C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 1–4

TEXT 1

(**1**) Běžel pes po městě a potkal člověka.
Člověk je jako pes, jenomže neštěká.

A pes mu povídá: „Pojď se mnou, brachu, k nám,
o Štědrém večeru nemá být nikdo sám!

Toulavý člověče, vezmu tě do smečky,
psí máma usmaží voňavé řízečky,

dáme si horký punč, budeme veselí,
však i psí Ježíšek ti něco nadělí!“

(**2**) Tulák šel s hafanem a za čtvrt hodiny
usedl ke stolu v kruhu psí rodiny,

jedlička svítila a došlo na dárky,
našli mu zánovní papuče z almárky

a byli veselí, zpívali koledy,
s cukrovím na míse obešli sousedy

a tulák skotačil s malými štěňátky –
byly to Vánoce skoro jak z pohádky.

Člověk je jako pes, to nikdo nezmění,
až na to, že nemá ocásek k vrtění.

(*Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.*)

TEXT 2

Neslabičné předložky mívají někdy slabičnou podobu, např. ve spojení V LESE píšeme neslabičnou předložku V, ale ve spojení VE VĚTRU píšeme její slabičnou podobu VE.

(*V. Styblík, Český jazyk pro 7. ročník ZŠ, upraveno*)

1 bod

1 Které z následujících tvrzení odpovídá TEXTU 1?

A) Osamělý člověk a nejméně čtyři psi společně usedli na Štědrý večer ke stolu, který měl tvar kruhu.

B) Pes, který v textu promlouvá, na Štědrý večer cíleně hledal po celém městě jednoho osamělého člověka.

C) Psí rodina, s níž tulák slavil Štědrý večer, dodržela alespoň dva vánoční zvyky, které se na českém území udržují dodnes.

D) Pes promlouvající v textu si stanovil závaznou podmínku, a to že pokud chce tulák strávit Štědrý večer se psí smečkou, musí se stát jejím stálým členem.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti C) dokládají následující úseky TEXTU 1: *usedl ke stolu v kruhu psí rodiny / jedlička svítila a došlo na dárky; a byli veselí, zpívali koledy / s cukrovím na míse obešli sousedy*.

Tvrzení uvedená v možnostech A), B) a D) jsou prokazatelně nepravdivá:

- V textu vystupují nejméně čtyři psi (pes, který tuláka pozval na večeři, psí máma a více než jedno štěňátko) a jeden člověk (o němž však nelze s jistotou říci, že je osamělý). O tvaru stolu, k němuž psí rodina a tulák usedli, se však v textu nepíše. Slovo *kruh* ve slovním spojení *v kruhu rodiny* či *v rodinném kruhu* označuje skupinu lidí patřících do jedné rodiny.

- Setkání psa, který v textu promlouvá, s tulákem bylo náhodné, nikoli cílené (*běžel pes po městě a potkal člověka*). Navíc nelze s jistotou říci, že pes běhal po celém městě či že tulák je osamělý.
- Pes, který v textu promlouvá, pozval tuláka na štědrovečerní večeři. Pozvání bylo formulováno jako nabídka, jejíž součástí byl i příslib toho, co tulák dostane, žádné podmínky si však pes nestanovil (*pes mu povídá: „Pojď se mnou, brachu, k nám / o Štědrém večeru nemá být nikdo sám / toulavý člověče, vezmu tě do smečky / psí máma usmaží voňavé řízečky / dáme si horký punč, budeme veselí / však i psí Ježíšek ti něco nadělí!“*).

1 bod

2 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se vyskytuje slabičná podoba neslabičné předložky?

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

A) běžel pes po městě
B) pojď se mnou, brachu
C) člověče, vezmu tě do smečky
D) našli mu zánovní papuče z almárky

Zdůvodnění

V úseku uvedeném v možnosti B) se vyskytuje slabičná podoba neslabičné předložky „s“: *pojď se mnou, brachu*.

V ostatních posuzovaných úsecích se slabičná podoba neslabičné předložky nevyskytuje:

- předložky *po* a *do* neexistují v neslabičné podobě;
- předložka *z* má v posuzovaném úseku neslabičnou, nikoli slabičnou podobu.

max. 2 body

3 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

		A	N
3.1	Text je próza.	☐	☒
3.2	Jde o ukázku neuměleckého textu.	☐	☒
3.3	V první části textu se každý podtržený verš rýmuje s veršem bezprostředně následujícím.	☒	☐
3.4	V druhé části textu se vyskytuje slovo zdrobnělé označující část těla některých živočichů.	☒	☐

Zdůvodnění

3.1 – nepravdivé tvrzení → text je veršovaný, uspořádaný do pravidelných slok, jde tedy o poezii

3.2 – nepravdivé tvrzení → text má především funkci estetickou, jazykové prostředky užité v textu jsou příznačné pro umělecký styl

3.3 – pravdivé tvrzení → každý podtržený verš se rýmuje s bezprostředně následujícím veršem, např. *Běžel pes po městě a potkal člověka.* × *Člověk je jako pes, jenomže neštěká.*

3.4 – pravdivé tvrzení → ve druhé části textu se vyskytuje zdrobnělé slovo *ocásek*

max. 2 body

4

4.1 Napište spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného <u>tříslabičné</u>, je příbuzné se slovem NADĚLIT a skloňuje se podle vzoru ŽENA.

4.2 Napište spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného <u>dvouslabičné</u>, je příbuzné se slovem CUKROVÍ a skloňuje se podle vzoru MUŽ.

(Slova *nadělit* a *cukroví* pocházejí z TEXTU 1, správná odpověď se v TEXTU 1 nevyskytuje.)

Řešení

4.1 – nadílka

4.2 – cukrář

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 5

Často říkal, že chce nedorozum∗ní mezi zam∗stnanci řešit klidně, a to jsem mu také teď připom∗l.

(*CZVV*)

1 bod

5 Na vynechaná místa (∗) ve výchozím textu je třeba doplnit *ě*/*ně* tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou *ě*/*ně* uvedena v odpovídajícím pořadí?

A) ě – ě – ně
B) ě – ně – ě
C) ně – ě – ně
D) ně – ně – ě

Zdůvodnění

- Slovo *nedorozumění* je příbuzné se slovem *dorozumět se* (on *se dorozumí*), obě tato slova jsou odvozena od slova *rozum*.
- Slovo *zaměstnanci* má kořen *-měst-* a je příbuzné se slovem *místo*.
- Tvar *připomněl* je tvarem slovesa *připo<u>men</u>out*, které je příbuzné se slovem *pomnít* (starší sloveso s významem *pamatovat si*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 6–11

Vynález dánského truhláře znají díky souhře zvláštních náhod lidé po celém světě. S jeho barevnými stavebnicemi si totiž hrají miliony dětí.

Ole Kirk Christiansen se vyučil truhlařině u svého bratra, poté pracoval jako truhlář několik let v Německu. Po návratu do Dánska si Christiansen otevřel truhlářství, které se **zprvu** zabývalo především výrobou praktického nábytku z kvalitního dřeva. V roce 1924 ale celá jeho dílna shořela. Požár zavinily dvě jeho děti, které si v ní hrály s hoblinami. Než Ole Kirk obnovil provoz truhlářství, poptávka po běžných dřevěných produktech klesla. Aby zachránil obchod, nabídku svých stávajících výrobků rozšířil o dřevěné hračky. Firma **tehdy** dostala název LEGO, což je zkratka vzniklá spojením dvou dánských slov „leg godt" (tj. „hraj si dobře"). **Zanedlouho** už firma vyráběla desítky druhů hraček.

V roce 1947 Ole Kirk Christiansen zakoupil velmi drahý vstřikovací lis na plasty a pustil se do výroby plastových hraček. O dva roky později si mohli zákazníci poprvé koupit spojovatelné kostky LEGO. Ole Kirk a jeho syn Godtfred stavebnici dál vyvíjeli. Roku 1954 přišli na to, jak do staveb z kostek LEGO lépe zabudovat dílky ve tvaru oken a dveří, časem také rozšířili výrobu kostek – k původním čtvercovým a obdélníkovým dílkům plastové stavebnice přibyly další tvary (kulaté či rohové). Postupně vznikl jakýsi nekonečný hračkový systém, s jehož pomocí se vytvářelo velké množství modelů.

O patent na spojovací systém kostek zažádala firma LEGO v lednu 1958. Na jaře téhož roku bohužel Ole Kirk Christiansen zemřel a vedení firmy se ujal jeho syn Godtfred. Od svého vzniku se stavebnice LEGO **stále** těší nesmírné oblibě. Ročně se vyrobí neuvěřitelných dvacet miliard kostek.

(*S. Herman, Building a History: The LEGO Group; www.stoplusjednicka.cz, upraveno*)

1 bod

6 **Tvrzení: Pokud první slovo z dvojice nahradíme v příslušné větě výchozího textu druhým slovem z dvojice, význam věty zůstane zachován.**

Pro kterou z následujících dvojic slov toto tvrzení neplatí?

(První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

A) zprvu – zpočátku
B) tehdy – kdysi
C) zanedlouho – zakrátko
D) stále – pořád

Zdůvodnění

Slovo *tehdy* v textu odkazuje ke konkrétní události, o níž se píše v předcházející větě: Christiansen *nabídku svých stávajících výrobků rozšířil o dřevěné hračky. Firma tehdy dostala název LEGO*. Z textu vyplývá, že k rozšíření nabídky produktů došlo krátce předtím, než byla firma pojmenována. Slovo *kdysi* však odkazuje k minulé, blíže neurčené době. Pokud bychom slovo *tehdy* nahradili slovem *kdysi*, význam věty by se změnil.

max. 2 body

7 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
7.1	Ole Kirk Christiansen se truhlářské řemeslo naučil od bratra, který si jako truhlář vydělával v Německu.	☐	☒
7.2	Firma LEGO začala vyrábět kulaté dílky plastové stavebnice později než čtvercové.	☒	☐
7.3	Jedenáct let poté, co bylo možné koupit si první spojovatelné kostky LEGO, Ole Kirk Christiansen zemřel.	☐	☒
7.4	Od doby, kdy firma LEGO zažádala o patent na spojovací systém kostek, do současnosti vyprodukovala tato firma celkem dvacet miliard kostek.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže vyznačené ve výchozím textu příslušnou barvou.

max. 3 body

8 Určete pád a vzor podstatných jmen, která jsou ve výchozím textu podtržena.

Pád zapište číslicí, vzor zapište celým slovem. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakékoli číslice či jakéhokoli slova, které nevyhovují zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

	pád	vzor
vynález	4.	hrad
oken	2.	město
vedení	2.	stavení

1 bod

9 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu je podmět nevyjádřený?

A) postupně vznikl jakýsi nekonečný hračkový systém
B) s jehož pomocí se vytvářelo velké množství modelů
C) s jeho barevnými stavebnicemi si totiž hrají miliony dětí
D) nabídku svých stávajících výrobků rozšířil o dřevěné hračky

Zdůvodnění

Úseky uvedené v ostatních možnostech obsahují podměty vyjádřené:

- v možnosti A) je podmětem slovo *systém*;
- v možnosti B) je podmětem slovo *množství*;
- v možnosti C) je podmětem slovo *miliony*.

1 bod

10 Ve které z následujících možností je významový vztah mezi prvním a druhým slovem nejpodobnější vztahu mezi slovy BÁSNÍK – UMĚLEC?

(Všechna posuzovaná slova pocházejí z výchozího textu. Slova ve správném řešení musí být uvedena v pořadí odpovídajícím dvojici BÁSNÍK – UMĚLEC.)

A) dílna – výrobek
B) dřevo – hoblina
C) stavebnice – hračka
D) nábytek – truhlářství

Zdůvodnění

V možnosti C) je významový vztah mezi prvním a druhým slovem nejpodobnější vztahu mezi slovy *básník – umělec*. Slovo *básník* je významově podřazené slovu *umělec*, přičemž obě slova označují osobu. Slovo *stavebnice* je v textu užito ve významu *soubor drobných předmětů, který slouží jako hračka*, toto slovo je tedy významově podřazené slovu *hračka*.

V možnostech A), B) a D) jsou mezi dvojicemi jiné významové vztahy:

- slovo *dílna* označuje místnost vybavenou pro řemeslnickou práci, slovo *výrobek* označuje nějaký vyrobený předmět → slovo *dílna* je významově podřazené např. slovu *místnost*;
- slovo *dřevo* označuje materiál ze stromů a keřů, slovo *hoblina* označuje odřezek ze dřeva → slovo *dřevo* je významově podřazené např. slovu *materiál*;
- slovo *nábytek* označuje předměty, jimiž jsou zařízené místnosti, slovo *truhlářství* označuje truhlářskou provozovnu, firmu → slovo *nábytek* je významově podřazené např. slovu *zařízení* (ve smyslu zařízení bytu).

1 bod

11 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se <u>nevyskytuje</u> žádné přídavné jméno měkké?

A) zakoupil velmi drahý vstřikovací lis na plasty
B) díky souhře zvláštních náhod lidé po celém světě
C) což je zkratka vzniklá spojením dvou dánských slov
D) především výrobou praktického nábytku z kvalitního dřeva

Řešení

Přídavná jména měkká jsou v posuzovaných úsecích zapsána červeně.

max. 2 body

12 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

		A	N
12.1	Na listech zelí jsme objevili motýlí larvy, proto jsme velmi rychle zakoupili účinné ochranné prostředky.	☒	☐
12.2	Při prořezávání ovocných stromů, které probíhalo během jarních výkendů, jsme dřeviny zbavili přebytečných větví.	☐	☒
12.3	Nezbytnou součástí mnoha pokrmů je kořenová zelenina, proto máme za domem malou zahrádku s petrželí a mrkví.	☒	☐
12.4	Nejdříve jsme se vyzbrojili motyčkou a pevnými nervy, potom jsme společně zaůtočili na bylinkový záhon zarostlý plevelem.	☐	☒

Zdůvodnění

- Slovo *víkend* není vyjmenované slovo, neobsahuje předponu *vy-*, jde o slovo cizího původu.
- Slovo *zaútočili* je odvozené od slova *útočit* pomocí předpony *za-*.

max. 3 body

13 Přiřaďte k jednotlivým souvětím (13.1–13.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

13.1 Pavel čumí na televizi, chlastá přeslazené limonády a přejídá se sladkostmi. _____

13.2 Dítě spinkalo a krásně se usmívalo, ačkoli se z plenek šířil pronikavý zápach. _____

13.3 Učitel nevrle podotkl, že všichni chlapci už zpívají pěkně, jenom Petr skřehotá. _____

A) Citově zabarvená jsou všechna slovesa v souvětí.

B) Citově zabarvené je pouze první sloveso v souvětí.

C) Citově zabarvené je pouze třetí sloveso v souvětí.

D) Citově zabarvené je první a druhé sloveso v souvětí, třetí sloveso v souvětí citově zabarvené není.

E) Citově zabarvené je první a třetí sloveso v souvětí, druhé sloveso v souvětí citově zabarvené není.

Zdůvodnění

13.1 – D)

Citově zabarvené je první a druhé sloveso v souvětí (*čumí, chlastá*), třetí sloveso (*přejídá se*) citově zabarvené není.

13.2 – B)

Citově zabarvené je pouze první sloveso v souvětí (*spinkalo*), další slovesa (*usmívalo se, šířil se*) citově zabarvená nejsou.

13.3 – C)

Citově zabarvené je pouze třetí sloveso v souvětí (*skřehotá*), další slovesa (*podotkl, zpívají*) citově zabarvená nejsou.

Žádné z posuzovaných souvětí neodpovídá ani možnosti A), ani možnosti E).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 14

TEXT 1

Za devatero kopci a devatero potoky leží jedna vesnice. Uprostřed ní se nachází starý kostel, který obklopují krásné roubené chalupy. Jediná polorozpadlá chatrč stojí osamoceně. Za jejím dřevěným plotem se rozprostírá hustý les. Místní lidé si vyprávějí, že odvážlivci, kteří se do lesa vydali, se domů už nikdy nevrátili. Pod smrky u lesní studánky prý totiž žije stařena, která vládne kouzelnou mocí. Čarodějnice údajně zakleje každého, kdo ji ruší v jejím rozjímání.

V té vesničce bydlela jedna vdova a ta měla dvě malé dcery. Obě sestry zahořely touhou najít stařeninu chýši, a tak se potají vydaly do lesa. Nikdo už je nikdy neviděl. Jen z houští u lesa občas vykouknou dvě hlavy. Hlavy laní se smutnýma očima.

(*CZVV*)

TEXT 2

Názvy osob, zvířat, věcí a míst jsou **podstatná jména konkrétní** (*učitel, žába, talíř, koleno, náměstí*). **Podstatná jména abstraktní** pojmenovávají např. vlastnosti, pocity, děje, stavy a vztahy (*trpělivost, láska, smutek, mytí, zdraví, čin*).

(*V. Styblík a kol., Český jazyk pro 6. ročník základní školy, upraveno*)

max. 3 body

14 Vypište z TEXTU 1 tři podstatná jména abstraktní.

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

mocí, rozjímání, touhou

3 body

15 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) za sebou tak, aby na sebe navazovaly.

A) Ten byl totiž už sedm let na návštěvě u cornwallského kyklopa. Zahrada to byla vskutku překrásná. Pokrýval ji heboučký zelený trávník.

B) Aby jim jednou provždy zabránil ve vstupu do zahrady, postavil kolem dokola vysokou zeď. Nebohé děti si teď neměly kde hrát.

C) Když našel v zahradě hrající si děti, obořil se na ně: „Co tu děláte? V mé zahradě si smím hrát jenom já.“ Děti se lekly a utekly.

D) Z něj vyrůstaly čarokrásné květiny. Bylo tam také dvanáct broskvoní, které nesly sladké ovoce.

E) Každé odpoledne si děti hrály v jedné zahradě. Nevěděly, že patří obrovi.

F) V jejich korunách sedávali ptáci a zpívali tak krásně, že si děti přestávaly hrát a jen poslouchaly. Jednoho dne se však obr vrátil.

(*O. Wilde, Sobecký obr, upraveno*)

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

Řešení

První část: E)

Druhá část: A)

Třetí část: D)

Čtvrtá část: F)

Pátá část: C)

Šestá část: B)

E) Každé odpoledne si děti hrály v jedné zahradě. Nevěděly, že patří obrovi. **A)** Ten byl totiž už sedm let na návštěvě u cornwallského kyklopa. Zahrada to byla vskutku překrásná. Pokrýval ji heboučký zelený trávník. **D)** Z něj vyrůstaly čarokrásné květiny. Bylo tam také dvanáct broskvoní, které nesly sladké ovoce. **F)** V jejich korunách sedávali ptáci a zpívali tak krásně, že si děti přestávaly hrát a jen poslouchaly. Jednoho dne se však obr vrátil. **C)** Když našel v zahradě hrající si děti, obořil se na ně: „Co tu děláte? V mé zahradě si smím hrát jenom já.“ Děti se lekly a utekly. **B)** Aby jim jednou provždy zabránil ve vstupu do zahrady, postavil kolem dokola vysokou zeď. Nebohé děti si teď neměly kde hrát.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

S rodiči jsme se vypravili na dvoudenní přehlídku lidové hudby, která se každoročně konná v jedné vísce poblíž hranic se Slovenskem.

Uprostřed návsi bylo poměrně velké pódium, na kterém se během obou dnů vystřídalo mnoho tanečníků a zpěváků. Nejdříve se předvedly dětské taneční soubory, pak nás potěšily svými tanci a písněmi také dospělí. Divákům se velmi líbily vyšívané kroje účinkujících. Ještě za tmy zněly vsí něžné hlasy houslí.

Kromě těchto vystoupení byl připraven i doprovodný program. Vyslechli jsme výklad o velikonočních obyčejích, viděli jsme ukázky starobylých řemesel. Nejvíce nás zaujala výroba slamněných ozdobiček. U stánků se mlsným jazýčkům nabízely výtečné pokrmy, třeba knedlíky plněné povidli. Oblíbená slavnost měla opět úspěch.

(*CZVV*)

max. 4 body

16 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je <u>pravopisně správně</u>.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu. Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou. Slova *pódium* a *velikonoční* jsou zapsána pravopisně správně.

Zdůvodnění

- *Koná* je tvar slovesa *konat*, které má kořen *kon-* a příponovou část *-at*.
- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu mužského životného v čísle množném (*dospělí*), v koncovce příčestí činného musí být *-i* (*potěšili*).
- Slovo *slaměný* je odvozené od slova *sláma* příponou *-ěný*.
- Slovo *povidla* se skloňuje podle vzoru *město* (*městy – povidly*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 17–21

Vyprávění strýčka Řehoře o tom, jak ho zachraňoval bernardýn

V jednom alpském průsmyku kdysi postavil mnich Bernard útulek pro pocestné. Po jeho smrti tam mniši zřídili záchranářskou stanici. První na světě! Vycvičili bernardýny, aby zachraňovali zbloudilé. Bernardýni totiž umí bezpečně vést člověka i ve vysokém sněhu. Psi nosili na krku soudek s nápojem a na hřbetě deky. Když zbloudilému ještě zbývaly síly, přikryl se dekou a pes běžel pro pomoc. Když už ale člověk dost sil neměl, bernardýn ho nejprve musel zahřát svým tělem.

V tom průsmyku bývají časté vánice. V jedné vánici jsem tenkrát zabloudil i já. Rychle se stmívalo. Náhle jsem zahlédl pohyb. Něco strakatého ke mně přiběhlo a olízlo mě to.

„Že ty jsi bernardýn záchranář!“ radoval jsem se. Pes si na mě lehl. Byl těžký, téměř mě rozmačkal. „Okamžitě ze mě slez, valachu, a dej mi napít,“ hekal jsem.

Odepnul jsem mu soudek s nápojem a vyndal špunt. Bernardýn mě však odstrčil a začal z NĚJ pít sám. V tu ránu ho celý vypil. V klášteře to ale asi někdo popletl. Do soudku se omylem dostal nějaký čisticí prostředek. Zřejmě HO chtěli pořádně umýt. Psovi začalo být špatně od žaludku, který se MU asi nadměrně odmastil.

Začaly se dít divné věci. Pes nepřetržitě pěnil z tlamy i očí. Když **se snažil** štěkat, vyletělo z NĚHO jen mračno duhových bublin. Úplně přestal vidět i slyšet. I nohy mu přestaly **sloužit**. Co chvíli hrozilo, že **se zřítí** do propasti. Naštěstí jsem ho vždy včas **zachytil**. Nakonec jsem si psa hodil přes rameno a donesl ho ke klášteru.

(*F. Nepil, Pět báječných strýčků, upraveno*)

max. 2 body

17 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
17.1	V první záchranářské stanici na světě, která byla vybudována z bývalého útulku pro pocestné, vycvičil bernardýny na záchranáře mnich Bernard.	☐	☒
17.2	Každého člověka uvízlého ve sněhu bernardýn nejprve zahřál svým tělem a poté vyrazil pro pomoc do kláštera.	☐	☒
17.3	Bernardýnovi, který přišel zachránit Řehoře, se udělalo nevolno z čisticího prostředku, který omylem vypil v klášteře.	☐	☒
17.4	Po vypití obsahu soudku bernardýnovi přestaly fungovat alespoň dva jeho smysly.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže vyznačené ve výchozím textu příslušnou barvou.

1 bod

18 Které z následujících tvrzení o zájmenech zapsaných ve výchozím textu velkými písmeny je pravdivé?

A) Zájmeno *něj* zastupuje podstatné jméno *špunt*.
B) Zájmeno *ho* zastupuje podstatné jméno *prostředek*.
C) Zájmeno *mu* zastupuje podstatné jméno *žaludek*.
D) Zájmeno *něho* zastupuje podstatné jméno *pes*.

Zdůvodnění

- Zájmeno *něj* zastupuje podstatné jméno *soudek* (bernardýn začal pít ze soudku, nikoli ze špuntu).
- Zájmeno *ho* zastupuje podstatné jméno *soudek* (chtěli umýt soudek, nikoli prostředek).
- Zájmeno *mu* zastupuje podstatné jméno *pes* (žaludek se odmastil psovi, nikoli žaludku).

1 bod

19 Ve kterém z následujících slov končí předponová část souhláskou?

A) popletl
B) odepnul
C) zabloudil
D) rozmačkal

Zdůvodnění

Slovo *rozmačkal* obsahuje předponu *roz-*. Ostatní posuzovaná slova obsahují předpony, které končí samohláskou (*po-pletl, ode-pnul, za-bloudil*).

1 bod

20 Které z následujících tvrzení o slovesech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

A) Sloveso *snažit se* je v textu užito ve významu *vyvíjet snahu, usilovně se pokoušet*.
B) Sloveso *sloužit* je v textu užito ve významu *obsluhovat, posluhovat*.
C) Sloveso *zřítit se* je v textu užito ve významu *zbořit se, rozsypat se*.
D) Sloveso *zachytit* je v textu užito ve významu *pořídit záznam, věrně zobrazit*.

Zdůvodnění

- Sloveso *sloužit* je v textu užito ve významu *fungovat*.
- Sloveso *zřítit se* je v textu užito ve významu *spadnout*.
- Sloveso *zachytit* je v textu užito ve významu *chytit někoho padajícího, zastavit jeho pád*.

max. 2 body

21 Rozhodněte o každém z následujících úseků výchozího textu, zda se v něm vyskytuje příslovce (A), nebo ne (N).

	A	N
21.1 náhle jsem zahlédl pohyb	☒	☐
21.2 umí bezpečně vést člověka	☒	☐
21.3 v tom průsmyku bývají časté vánice	☐	☒
21.4 v jedné vánici jsem tenkrát zabloudil	☒	☐

Řešení

Příslovce jsou v posuzovaných úsecích zapsána červeně.

max. 2 body

22 Vypište z následujících vět základní skladební dvojice.

22.1 Většina lidí se jakýmkoli hovorům o této zásadní otázce zcela vyhýbá.

22.2 Uprostřed pracovního stolu ležely na jedné velké hromadě linkované sešity a neořezané tužky.

Řešení:

22.1 – podmět = většina; přísudek = se vyhýbá

22.2 – podmět = sešity, tužky; přísudek = ležely

---

1 bod

23 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

A) Na farmářském trhu se rozdávaly letáky s reklamami na kozí sýry.
B) Na půdě otec objevil zápisník s autogrami mnoha slavných osobností.
C) Mezi vyhledávané památky patří kamenný most s bronzovými sochami.
D) Mezi místními obyvateli kolovaly tajné spisy s překvapivými informacemi.

Zdůvodnění

Slovo *autogram* se skloňuje podle vzoru *hrad* (*s hrady – s autogramy*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 24–27

Chystáš se rybařit na území České republiky? To podle zákona mohou i děti. Pokud je jeden z tvých rodičů rybář, může tě nechat rybařit v rámci své povolenky k rybolovu. Druhou možností je přihlásit se do rybářského kroužku.

Rybářské kroužky zahajují činnost v **září**. Nejdřív tě čeká teorie, např. rozpoznávání základních druhů ryb či obsah rybářského řádu. Teoretické znalosti z témat probíraných na kroužku prověří zkouška mladého rybáře. V únoru začínají praktická **cvičení**.

Po absolvování kroužku ti bude na základě žádosti, kterou obvykle podává vedoucí kroužku, vystaven rybářský lístek. Můžeš se také stát členem Českého rybářského svazu. Za lístek, povolenku a poplatky za členství ve svazu zaplatí dítě mladší 15 let celkem 600 Kč ročně. Povolenky se prodávají i nečlenům, ale za vyšší cenu. Až si vše vyřídíš, co nejrychleji se vyprav na ryby. Musíš ale dodržovat stejná pravidla jako dospělí rybáři.

(*www.rybarsky-listek.info; hobby.idnes.cz, upraveno*)

1 bod

24 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

A) Mezi teoretické znalosti, které se ověřují při zkoušce mladého rybáře, patří rozpoznávání základních druhů ryb.
B) Pokud chce dítě mladší 15 let rybařit na území České republiky, musí se podle zákona přihlásit do rybářského kroužku.
C) Jestliže je dítě mladší 15 let členem Českého rybářského svazu, povolenka k rybolovu ho bude stát celkem 600 Kč ročně.
D) O první rybářský lístek pro děti, které úspěšně absolvují rybářský kroužek, je povinen zažádat vedoucí rybářského kroužku.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti A) dokládá následující úsek výchozího textu: *Nejdřív tě čeká teorie, např. rozpoznávání základních druhů ryb či obsah rybářského řádu. Teoretické znalosti z témat probíraných na kroužku prověří zkouška mladého rybáře.*

Tvrzení uvedená v možnostech B), C) a D) jsou prokazatelně nepravdivá:

- *Chystáš se rybařit na území České republiky? To podle zákona mohou i děti. Pokud je jeden z tvých rodičů rybář, může tě nechat rybařit v rámci své povolenky k rybolovu. Druhou možností je přihlásit se do rybářského kroužku.* → přihlášení se do rybářského kroužku je jednou, nikoli jedinou možností, jak může dítě začít rybařit, navíc v souvislosti s těmito podmínkami není zmíněna žádná věková hranice.
- *Za lístek, povolenku a poplatky za členství ve svazu zaplatí dítě mladší 15 let celkem 600 Kč ročně. Povolenky se prodávají i nečlenům, ale za vyšší cenu.* → 600 Kč se platí za celkem tři položky – rybářský lístek, povolenku a členství v Českém rybářském svazu.
- *Po absolvování kroužku ti bude na základě žádosti, kterou obvykle podává vedoucí kroužku, vystaven rybářský lístek.* → vedoucí rybářského kroužku nemusí, ale může zažádat o vydání rybářského lístku pro děti.

1 bod

25 Které z následujících slov je slovo jednoznačné?

A) cena
B) lístek
C) členství
D) kroužek

Zdůvodnění

- Slovo *cena* je v textu užito ve významu *hodnota zboží vyjádřená v penězích*, mezi další významy tohoto slova patří např. *význam, smysl* (nemá to cenu); *odměna v soutěži* (získal cenu diváků).
- Slovo *lístek* je v textu užito ve významu *doklad, průkaz*, mezi další významy tohoto slova patří např. *část rostliny* (okvětní lístky); *pohlednice* (vánoční lístek).
- Slovo *kroužek* je v textu užito ve významu *skupina lidí spojených určitými zájmy*, mezi další významy tohoto slova patří např. *malý předmět tvarem připomínající kruh* (řetěz z papírových kroužků).

1 bod

26 Který z následujících úseků výchozího textu obsahuje sloveso užité v rozkazovacím způsobu?

A) až si vše vyřídíš
B) chystáš se rybařit
C) můžeš se také stát
D) nejrychleji se vyprav

Zdůvodnění

Sloveso užité v rozkazovacím způsobu obsahuje pouze úsek uvedený v možnosti D): *vyprav se*.

Ostatní posuzované úseky obsahují slovesa užitá v oznamovacím způsobu (*vyřídíš si, chystáš se, můžeš*) a slovesa v infinitivu, tedy v neurčitém tvaru, který slovesný způsob nevyjadřuje (*rybařit, stát se*).

max. 2 body

27

27.1 Napište smysluplnou větu o čtyřech slovech, v níž slovo ZÁŘÍ bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

27.2 Napište smysluplnou větu o čtyřech slovech, v níž slovo CVIČENÍ bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

Slova *září* a *cvičení* jsou ve výchozím textu vyznačena tučně. Tvar slov *září* a *cvičení* musí zůstat zachován. Vzniklé věty musí být gramaticky správné a musí obsahovat přísudek.

Řešení

27.1 – Slovo *září* je ve výchozím textu podstatným jménem. Ve vzniklé větě tedy musí být slovo *září* užito jako sloveso *zářit* ve tvaru 3. osoby čísla jednotného/množného způsobu oznamovacího času přítomného, např. *Tato hvězda září nejjasněji*.

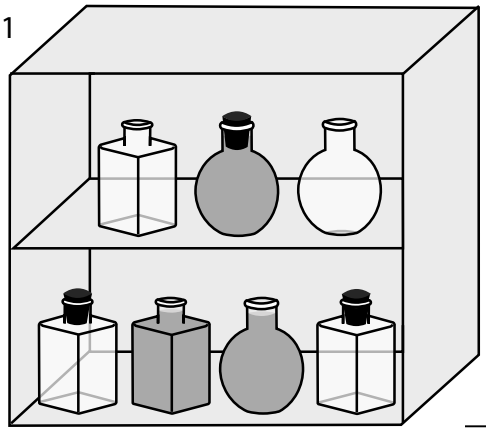
27.2 – Slovo *cvičení* je ve výchozím textu podstatným jménem. Ve vzniklé větě tedy musí být slovo *cvičení* užito jako přídavné jméno *cvičený* ve tvaru 1. osoby čísla množného rodu mužského životného, např. *Cvičení lvi proskakovali obručí.*

max. 4 body

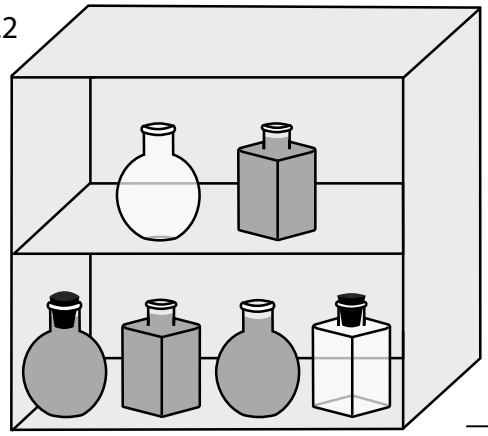
28 Přiřaďte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

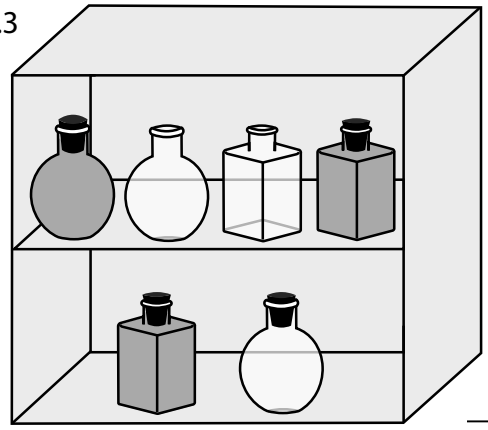
28.1



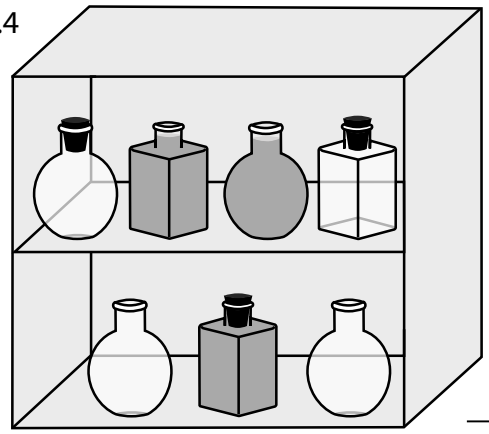
28.2



28.3



28.4



(*CZVV*)

A) V celé skříňce je lichý počet kulatých lahví. Na dolní polici skříňky je maximálně jedna prázdná láhev. Méně než polovina všech lahví ve skříňce je se zátkou.

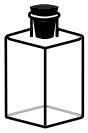
B) Na horní polici skříňky je sudý počet lahví. Přesně polovina všech lahví ve skříňce je hranatá. V celé skříňce je plných lahví stejně jako prázdných.

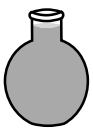
C) V celé skříňce je lichý počet plných lahví. Na dolní polici je maximálně jedna kulatá láhev. Přesně polovina všech lahví ve skříňce je bez zátky.

D) Na dolní polici skříňky je sudý počet lahví. Méně než polovina všech lahví ve skříňce má zátku. V celé skříňce je více hranatých lahví než kulatých.

E) V celé skříňce je sudý počet prázdných lahví. Na horní polici je jedna kulatá láhev se zátkou. Méně než polovina všech lahví ve skříňce je hranatá.

F) Na horní polici skříňky je alespoň jedna láhev se zátkou. Méně než polovina všech lahví ve skříňce je plná. V celé skříňce je kulatých lahví stejně jako hranatých.

Vysvětlivky: prázdná hranatá láhev se zátkou 

plná kulatá láhev bez zátky 

Řešení

28.1 – D)

28.2 – A)

28.3 – B)

28.4 – E)

Žádný z uvedených obrázků neodpovídá ani možnosti C), ani možnosti F).

Konal(a) zkoušku ☐ Vyloučen(a) ☐ Nepřítomen(na) či nedokončil(a) ☐

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5A

Jméno a příjmení

DIDAKTICKÝ TEST – STRANA 1–3

	A	B	C	D
1	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐

3	A	N
3.1	☐	☐
3.2	☐	☐
3.3	☐	☐
3.4	☐	☐

4

4.1

4.2

	A	B	C	D
5	☐	☐	☐	☐
6	☐	☐	☐	☐

7	A	N
7.1	☐	☐
7.2	☐	☐
7.3	☐	☐
7.4	☐	☐

8

	pád	vzor
vynález		
oken		
vedení		

	A	B	C	D
9	☐	☐	☐	☐
10	☐	☐	☐	☐
11	☐	☐	☐	☐

12	A	N
12.1	☐	☐
12.2	☐	☐
12.3	☐	☐
12.4	☐	☐

13	A	B	C	D	E
13.1	☐	☐	☐	☐	☐
13.2	☐	☐	☐	☐	☐
13.3	☐	☐	☐	☐	☐

14

15

	A	B	C	D	E	F
První část						
Druhá část						
Třetí část						
Čtvrtá část						
Pátá část						
Šestá část						

16

17

	A	N
17.1		
17.2		
17.3		
17.4		

	A	B	C	D
18				
19				
20				

21

	A	N
21.1		
21.2		
21.3		
21.4		

22

22.1

22.2

	A	B	C	D
23				
24				
25				
26				

27

27.1

27.2

28	A	B	C	D	E	F
28.1						
28.2						
28.3						
28.4						